

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
УКРАЇНИ

„ЗАТВЕРДЖЕНО”

Комісією з фізичного виховання
і спорту науково-методичної ради
Міністерства освіти і науки України
(Протокол № 11 від „16” 12 2003 р.)

***ПОЛОЖЕННЯ
ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ
СТУДЕНТІВ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
УКРАЇНИ
У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ***

КИЇВ – 2003

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
УКРАЇНИ

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

Вченою радою університету
протокол № 4 від “10” 12 2003р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ
СТУДЕНТІВ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
УКРАЇНИ
У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ**

Лисенко І.А., Харченко Л.А. Положення про науково-дослідницьку роботу студентів Національного університету фізичного виховання і спорту України у навчальному процесі. –

Положення підготували: кандидат наук з фізичного виховання і спорту, старший викладач І.А. Лисенко, зав. навчально-методичного відділу, старший викладач Л.А. Харченко

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач відділом соціально-гуманітарної, економічної освіти та виховної роботи Науково-методичного центру вищої освіти М.О. Третяков

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, проректор з науково-дослідної роботи НУФВСУ Т.Ю. Круцевич

доктор медичних наук, професор, завідувач кафедрою спортивної медицини Л.Г. Шахліна

З М І С Т

	Стор.
ВСТУП	3
1. Загальні вимоги до курсових, дипломних та магістерських робіт	8
1.1. Титульний аркуш.....	8
1.2. Зміст.....	9
1.3. Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідністю).....	9
1.4. Вступ.....	9
1.5. Основна частина.....	10
1.5.1. Огляд літератури з теми дослідження.....	10
1.5.2. Методи і організація дослідження.....	11
1.5.3. Аналіз і узагальнення результатів власних досліджень.....	11
1.6. Висновки.....	12
1.7. Практичні рекомендації.....	12
1.8. Список використаних джерел.....	13
1.9. Додатки (при необхідності).....	13
2. Правила оформлення курсової, дипломної та магістерської роботи	14
2.1. Заголовки структурних частин роботи.....	15
2.2. Нумерація.....	15
2.3. Ілюстрації.....	16
2.4. Таблиці.....	16
2.5. Формули.....	17
2.6. Посилання.....	18
3. Послідовність виконання курсової (дипломної, магістерської) роботи	20
3.1. Підготовчий етап роботи над курсовою (дипломною, магістерською) роботою.....	23
3.2. Аналітичний етап роботи над курсовою (дипломною, магістерською) роботою.....	26
3.3. Заключний етап роботи над курсовою (дипломною, магістерською) роботою.....	29
3.4. Підготовка до захисту та захист курсової (дипломної, магістерської) роботи.....	31
4. Керівництво курсовою (дипломною, магістерською) роботою та її рецензування	33
Література.....	36
Додатки.....	37

Вступ

У професійній підготовці спеціаліста з фізичного виховання та спорту значну роль відіграє курсова (дипломна) та магістерська роботи.

Курсова робота – це самостійне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується з курсу спеціалізації з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Тематика курсових робіт має відповідати завданням навчального курсу тісно пов'язуватися з практичними потребами конкретного фаху. Вона затверджується на засіданні кафедри. Виконання курсових робіт визначається графіком.

Курсова робота допомагає студентові систематизувати отримані теоретичні знання зі спеціалізації, перевірити їх якість; оволодіти первинними навичками проведення сучасних досліджень у сфері майбутньої професії. При написанні курсової роботи можна виявити здатність студента самостійно осмислити проблему, творчо, критично її дослідити; вміння збирати, аналізувати і систематизувати літературні (архівні) джерела, використовувати сучасні інформаційні засоби та технології; здатність застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань; формулювати висновки, пропозиції і рекомендації з предмета дослідження, а також проконтролювати вміння виконавця правильно організувати свою дослідницьку роботу та оформити її результати.

За рівнем наукового дослідження курсова робота може бути теоретичною та прикладною, залежно від області й предметного напрямку результатів дослідження.

Захист курсової роботи проводиться до початку залікової сесії перед комісією кафедри, у складі 2-3 викладачів та наукового керівника. Процедура захисту відбувається при наявності зброшурованого, підписаного примірника курсової роботи та рецензії на неї від наукового керівника.

Якість виконання та результати захисту оцінюються за чотирьохбальною шкалою.

Дипломна робота – це кваліфікаційне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується на завершальному етапі отримання освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст”. Студент зі спеціалізації “теорія та методика викладання обраного виду спорту” виконує дипломну роботу за власним бажанням і виявленими здібностями; для студента спеціалізації “менеджмент та маркетинг фізичного виховання і спорту”, “рекреація і оздоровча фізична культура”, “спортивна медицина” та “фізична реабілітація” її написання є обов’язковим елементом навчання.

Дипломна робота має комплексний характер і пов’язана з використанням набутих студентом знань, умінь та навичок зі спеціальних дисциплін. Нею передбачено систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, професійних та інших завдань.

До дипломних робіт висуваються такі основні вимоги:

- актуальність теми, відповідність її сучасному стану науки у сфері фізичного виховання і спорту та перспективам розвитку, практичним завданням фізкультурного руху;
- вивчення та характеристика історії досліджуваної проблеми, її сучасного стану, а також передового досвіду роботи у галузі фізичної культури та спорту;
- вивчення та критичний аналіз монографічних і періодичних видань з теми;
- чітка характеристика предмета, мети і методів дослідження, опис та аналіз проведених автором експериментів;
- узагальнення результатів досліджень, обґрунтування їх, висновки та практичні рекомендації.

За рівнем наукового дослідження дипломна робота (як і курсова) може бути теоретичної та прикладної орієнтації.

Дипломні роботи теоретичного рівня, що не передбачають емпіричного, досвідного дослідження практики фізичної культури і спорту, в якості обов'язкового елемента повинні включати не тільки вивчення літературних джерел методом теоретичного аналізу та історичним методом, а й нові підходи до групування, систематизації, узагальнення отриманих даних з проблеми і теми проекту, розробку нових моделей, виявлення нових видів, типів, форм, засобів та методів організації та проведення тренувальних та фізкультурно-оздоровчих занять, виявлення сучасних тенденції та закономірностей у розкритті раніше встановлених явищ й процесів фізкультурного руху.

Обов'язковою умовою виконання дипломної роботи прикладного рівня є проведення досліджень, спрямованих на збір емпіричної (досвідної) інформації і на цій основі одержання нових даних про зміну, стан, трансформацію та ін. у процесі чи явищі, що досліджується, формулюванні висновків й сучасних рекомендацій з обліку виявлених фактів в практиці фізкультурного руху.

До захисту дипломних робіт допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану, пройшли і захистили практику за профілем майбутньої роботи, подали в установлений термін дипломну роботу і позитивний відгук на неї від керівника дипломної роботи та позитивну рецензію на дипломний проєкт фахівців чи науковців відповідного рівня. У такому разі вони звільняються від державних екзаменів зі спеціальності (крім студентів спеціалізації “менеджмент та маркетинг фізичного виховання і спорту”, “рекреація і оздоровча фізична культура”, “спортивна медицина” та “фізична реабілітація”, “спортивна режисура”).

Курсова та дипломна робота як самостійне навчально-наукове дослідження має виявити рівень загальнонаукової та спеціальної підготовки студента, його здатність застосовувати одержані знання під час вирішення конкретних проблем, схильність до аналізу та самостійного узагальнення матеріалу з теми дослідження.

Студенту надається право вибирати тему курсової та дипломної робіт з числа визначених випускними кафедрами навчального закладу або запропонувати свою тему з обґрунтуванням доцільності її розробки.

Керівництво курсовими та дипломними роботами здійснюється кваліфікованими викладачами. Організація і контроль за процесом підготовки й захисту випускних робіт покладаються на завідуючих кафедрами.

Тематика курсових та дипломних робіт коригується згідно тематики досліджень кафедри відповідно Зведеного плану НДР галузі, який затверджено Держкомспортом України.

Текст курсової (дипломної) роботи можна використати для наступного написання та оформлення доповіді, реферату, статті, тез доповіді та ін.

Магістерська робота – це самостійна науково-дослідницька робота, яка виконує кваліфікаційну функцію (отримання освітньо-кваліфікаційного рівня магістра) з метою продемонструвати рівень наукової кваліфікації автора, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання у галузі фізичної культури і спорту.

Ця випускна кваліфікаційна праця наукового змісту має внутрішню єдність і відображає хід та результати розробки вибраної теми. Вона являє собою новий по суті і досить специфічний вид кваліфікаційної роботи.

Магістерська робота, з одного боку, має узагальнюючий характер, оскільки є своєрідним підсумком підготовки магістра, а з іншого – є самостійним оригінальним науковим дослідженням студента, у розробці якого зацікавлені установи та організації фізкультурно-спортивної спрямованості.

У більшості випадків магістерська робота є поглибленою розробкою теми дипломної роботи студента-випускника.

Вибір теми, етапи підготовки, пошук бібліографічних джерел, вивчення їх і добір фактичного матеріалу, методика написання, правила оформлення та захисту магістерської роботи мають багато спільного з

дипломною роботою студента і кандидатською дисертацією здобувача наукового ступеня з фізичного виховання та спорту.

На відміну від дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук, що є науково-дослідницькою роботою, магістерська є самостійною навчально-дослідницькою працею в основу якої покладено моделювання практично відомих рішень. Її тематика та науковий рівень мають відповідати освітньо-професійній програмі навчання. Використання зазначеної роботи повинно не стільки вирішувати наукові проблеми (завдання), скільки засвідчити, що її автор здатний належним чином вести науковий пошук, розпізнавати професійні проблеми, знати загальні методи і прийоми їх вирішення.

Процедура підготовки та захисту магістерської роботи подібна до захисту дипломної і є спрощеною порівняно з кандидатською дисертацією. Якщо основні положення, висновки і рекомендації кандидатського дослідження мають бути опубліковані в наукових виданнях, то стосовно магістерської роботи ця вимога не є обов'язковою. Процедура її захисту не потребує автореферату.

Здобувач ступеня магістра подає у Державну екзаменаційну комісію роботу разом з відгуком наукового керівника і рецензією провідного фахівця і довідки про виконання індивідуального плану з освітньо-професійної програми магістра.

По закінченні навчання випускникові магістратури видається диплом, в додатку до якого вказується тема магістерської роботи.

Студентам, які успішно закінчили магістратуру надається право продовжити навчання в аспірантурі.

Захищені курсові (дипломні, магістерські) роботи здаються на випускню кафедру (1 прим.), а дипломні (магістерські) – ще й у деканат факультету (1 прим.). Зберігаються дипломні та магістерські роботи в бібліотеці вузу протягом 5 років, курсові зберігаються на кафедрі 1 рік.

1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВИХ, ДИПЛОМНИХ ТА МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

Курсова, дипломна і магістерська роботи мають свою специфіку, їх деталі завжди потрібно узгоджувати з науковим керівником. Щодо структури та оформлення вони мають подібні риси, тому будуть подані спільно.

Курсова, дипломна та магістерська робота повинні містити:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень (при необхідності);
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (при необхідності).

1.1. Титульний аркуш

Титульний аркуш курсової, дипломної та магістерської роботи (додаток А, Б) містить найменування вищого навчального закладу, факультету та кафедри, де вона виконана. Найменування кожного структурного підрозділу друкують з нової строки у іменному відмінку:

- відомості про виконавця (прізвище, ім'я та по батькові, курс, група підпис);
- повна назва роботи;
- вид роботи, найменування спеціальності для студента спеціалізації “менеджмент та маркетинг фізичного виховання і спорту”, “рекреація і оздоровча фізична культура”, “спортивна режисура”, “спортивна медицина” та “фізична реабілітація” або найменування дисципліни для студента спеціалізації “олімпійський та професійний спорт”;

- відомості про наукового керівника (прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступень, вчене звання);
- місто і рік.

На титульному аркуші крапок не ставлять (за винятком ініціалів).

1.2. Зміст

Зміст (додаток В) подають на початку роботи, безпосередньо після титульного аркушу, починаючи з нової сторінки. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків списку використаної літератури та ін.

1.3. Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідністю)

Якщо в роботі вжито специфічна термінологія, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа – їх детальну розшифровку.

Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

1.4. Вступ

Вступ розташовують після переліку умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (якщо він є), починаючи з нової сторінки. У вступі подається обґрунтування проблеми та теми дослідження, її актуальність, формулюється мета, завдання, об'єкт, предмет, методологічна основа та перелік методів дослідження, новизна, теоретична значущість та

практична цінність, розкривається структура роботи, її основний зміст. Якщо студент вирішив не торкатися деяких аспектів теми, він повинен зазначити про це у вступі. Загальний обсяг вступу для курсової роботи – 1,5 – 2 сторінки, для дипломного та магістерського проекту – до 5 сторінок друкованого тексту.

1.5. Основна частина

Основна частина роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів. В кінці кожного розділу бажано формулювати висновки із стислим викладанням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

В розділах основної частини подають:

- огляд літератури з теми дослідження;
- виклад організації і основних методів досліджень;
- аналіз і узагальнення результатів власних досліджень (не обов'язково для курсових робіт теоретичного характеру).

Кожний розділ має складатися не менш ніж з 6 -7 сторінок друкованого тексту.

1.5.1. Огляд літератури з теми дослідження

В даному розділі приводиться аналіз найбільш цінних, актуальних робіт. Оптимальний обсяг вивченої літератури при написанні курсової роботи має бути 10-15 джерел; при написанні дипломної та магістерської роботи – 40-50 джерел. Огляд має бути систематизованим аналізом теоретичної, методичної й практичної новизни, значущості, переваг та недоліків розглядуваних робіт, які доцільно згрупувати таким чином: роботи, що висвітлюють історію розвитку проблеми, теоретичні роботи, які повністю

присвячені темі, потім ті, що розкривають тему частково. В огляді не слід наводити повний бібліографічний опис публікацій, що аналізуються, достатньо назвати автора й назву, а поруч у квадратних дужках проставити порядковий номер бібліографічного запису цієї роботи в списку літератури. Закінчити огляд треба коротким висновком про ступінь висвітленості в літературі основних аспектів теми. Загальний обсяг даного розділу для курсової роботи може складатися з 7 сторінок друкованого тексту; для дипломних та магістерських - цей показник має становити до 20% від загального обсягу роботи.

1.5.2. Методи і організація дослідження

В другому розділі описують послідовність виконання процедур дослідження. Адекватно до задач дослідження підбирають методи, вказують їх структуру, наприклад: аналіз літературних джерел, анкетування, експертиза, методи математичної статистики, а далі розкривають і описують їх сутність. В теоретичних роботах розкривають методи розрахунків, що розглядають, а в експериментальних – принципи дії і характеристики використаної апаратури, оцінки похибок вимірювань. В організації досліджень вказують де проводиться дослідження, контингент, який підлягає дослідженню та етапи дослідження. Загальний обсяг розділу “ Методи та організація дослідження” – до 5 сторінок друкованого тексту, кількість підрозділів – не менш двох.

1.5.3. Аналіз і узагальнення результатів власних досліджень

В наступних розділах з вичерпною повнотою викладають результати власних досліджень студента з висвітленням того нового, що він вносить у розробку проблем. У експериментальних роботах порівнюються показники експериментальної та контрольної груп чи показники однієї та тієї ж групи до початку та після експерименту (в залежності від виду експерименту).

Визначається соціальна, оздоровча та економічна значущість (цінність, ефективність) проведеного дослідження.

Виконавець повинен давати оцінку повноти вирішення поставлених задач, оцінку достовірності одержаних результатів (характеристик, параметрів), їх порівняння з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних праць, обґрунтування потреби додаткових досліджень. Загальний обсяг розділу курсової роботи до 8 сторінок друкованого тексту, дипломної та магістерської – до 20, кількість підрозділів – в залежності від інтеграційних характеристик результатів дослідження, що обговорюються.

1.6. Висновки

У висновках викладають найбільш важливі наукові та практичні результати, одержані у курсовій (дипломній, магістерській) роботі, які повинні містити формулювання розв'язаних проблем (завдань), їх значення для науки і практики. В першому пункті висновків коротко оцінюють стан питання. Далі подають висновки, які містять основні результати аналітичної та практичної частини роботи.

Загальна вимога до висновків полягає у тому, що вони повинні бути стислими, чітко сформульованими, відповідати завданням дослідження, мати кінцевий характер та подаватися так, щоб сутність роботи була зрозуміла без читання основного тексту. Висновки є передумовою та обґрунтуванням розробки й змісту практичних рекомендацій за підсумками дослідження. Загальний обсяг висновків для курсової роботи – 2-3 сторінки, для дипломної та магістерської роботи – до 3-4 сторінок друкованого тексту.

1.7. Практичні рекомендації

Практичні рекомендації повинні витікати й будуватися на основі результатів та висновків проведеного дослідження. У загальному вигляді практичні рекомендації представляють собою формулювання сукупності, послідовності та змісту конкретних дій та заходів, які необхідно

застосовувати колективам або окремим фахівцям, співробітникам, керівництву чи окремим соціально-демографічним групам, особистостям, що є одиницями вибіркової сукупності та включені у процес дослідження. Загальний обсяг даного розділу для дипломної та магістерської роботи – до 5 сторінок друкованого тексту.

1.8. Список використаних джерел

Список літератури складається на основі робочої картотеки і відображає обсяг використаних джерел. Він повинен містити бібліографічний опис джерел, використаних студентом під час роботи над темою. Складаючи його необхідно дотримуватися вимог державного стандарту. Кожний бібліографічний запис треба починати з нового рядка, літературу слід розташовувати в алфавітному порядку авторів та назв праць, спочатку видання українською та російською мовами, потім – іноземними. Бібліографічні записи в списку використаної літератури повинні мати порядкову нумерацію.

1.9. Додатки (при необхідності)

Завершуючи написання курсової (дипломної, магістерської) роботи, доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття їх тексту:

- проміжні математичні доведення, формули і розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- протоколи і акти випробувань, впровадження, розрахунки економічного ефекту;
- ілюстрації допоміжного характеру.

Усі додатки повинні мати порядкову нумерацію та назви, що відповідають їхньому змісту.

2. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ, ДИПЛОМНОЇ ТА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Курсову (дипломну, магістерську) роботу друкують за допомогою комп'ютера з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) через два міжрядкових інтервали до тридцяти рядків на сторінці. Мінімальна висота шрифту 1,8 мм. Можна подати таблиці та ілюстрації на аркушах формату А3.

Всі примірники курсової (дипломної, магістерської) роботи повинні бути ідентичними.

Обсяг курсової роботи має бути в межах 25-30 сторінок, обсяг дипломної (магістерської) роботи 50-60 сторінок машинопису, без урахування додатків і списку літератури.

Текст курсової (дипломної, магістерської) роботи необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий - не менше 30 мм, правий - не менше 10 мм, верхній - не менше 20 мм, нижній - не менше 25 мм, кегль шрифту - не менше 12 (стандарт - 14).

Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору. Вписувати в текст роботи окремі іншомовні слова, формули, умовні знаки можна чорнилом, тушшю, пастою тільки чорного кольору.

Текст основної частини курсової (дипломної, магістерської) поділяють на розділи, підрозділи.

2.1. Заголовки структурних частин роботи

Заголовки структурних частин роботи прийнято нумерувати арабськими цифрами крім вступу, висновків, практичних рекомендацій та списку літератури. Підрозділи нумерують окремо в кожному розділі. Позначення розділів, підрозділів і їхні порядкові номери пишуть в одному рядку з заголовком, причому в кінці крапка не ставиться.

Відстань між заголовками та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервалам.

До формулювань заголовків розділів і підрозділів курсової (дипломної, магістерської) роботи висуваються такі основні вимоги: стислість, чіткість і синтаксична різноманітність у побудові речень, з переважанням простих, поширених, послідовне та точне відображення внутрішньої логіки змісту роботи.

У курсовій (дипломній, магістерській) роботі необхідно прагнути дотримуватися прийнятої термінології, позначень, умовних скорочень і символів, вести виклад інформації слід від третьої особи. Не рекомендується вживати частих повторень слів чи словосполучень.

При згадуванні в тексті прізвищ (учених-дослідників, практиків) ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем.

2.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою курсової (дипломної, магістерської) роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не нумерують. Номер розділу ставлять після слова "РОЗДІЛ".

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: "1.2"(другий підрозділ першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу за такими ж правилами, як підрозділи.

2.3. Ілюстрації

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в курсовій (дипломній, магістерській) безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок або креслення, розміри якого більше А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках.

Ілюстрації позначають словом “Рис.” і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка, наприклад: Рис. 1.1 (перший рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

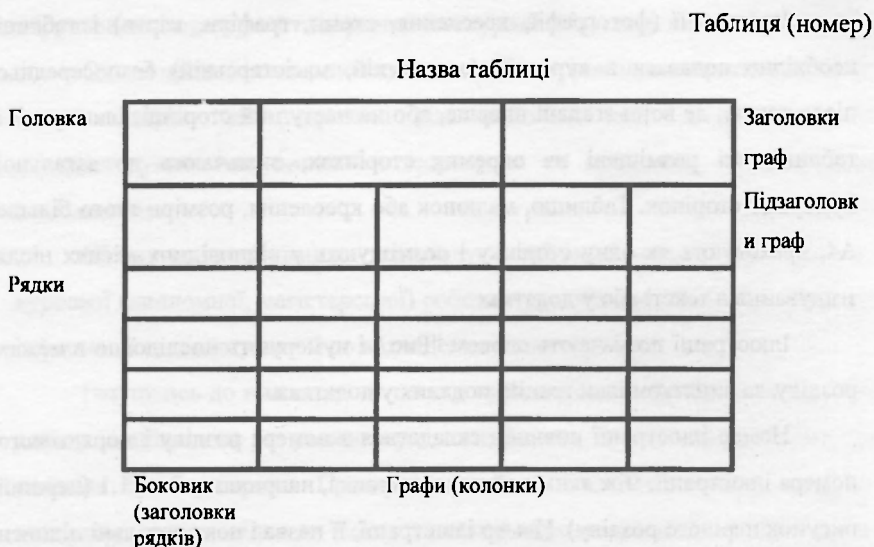
2.4. Таблиці

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис “Таблиця” із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: “Таблиця 1.2” (друга таблиця першого розділу).

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово “Таблиця” починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих,

якщо вони є самостійними. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба (рис.2.1).

Рис. 2.1 Побудова таблиці

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті, таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах одної сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її заголовки, в другому випадку – боковик.

Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

2.5. Формули

В курсовій (дипломній, магістерській) роботі нумерують формули (якщо їх більше одної) у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять

крапку. Номери формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1.) (перша формула третього розділу). Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова “де” без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (x) і ділення (:).

2.6. Посилання

При написанні курсової (дипломної, магістерської) роботи виконавець повинен давати посилання на джерела, матеріали або результати з яких наводяться в праці, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячено дослідження. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в роботі.

Посилання в тексті курсової (дипломної, магістерської) роботи на джерела слід зазначити порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, "... у працях [1-7]".

Допускається наводити посилання на джерела у висновках, при цьому оформлення посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань із зазначенням номера.

Приклад:

Цитата в тексті: "Під методами фізичної підготовки слід розуміти способи роботи тренера і спортсмена, за допомогою яких відбуваються оволодіння знаннями, вмінням і навичками, а також розвиток необхідних якостей" [7].

Відповідний опис у переліку посилань:

7. Платонов В.М., Булатова М.М. Фізична підготовка спортсмена: Навч. посібник. –К.: Олімпійська література, 1995. – 320с.

Джерела можна розміщувати в списку у такі способи: в порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно давати згідно вимогам державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць.

Посилання на ілюстрації курсової (дипломної, магістерської) роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, "рис. 1.2".

Посилання на формули роботи вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад "... у формулі (2.1)".

На всі таблиці курсової (дипломної, магістерської) повинні бути посилання в тексті, при цьому слово "таблиця" в тексті пишуть скорочено, наприклад: "... в табл. 1.2".

Додатки оформлюють як продовження курсової (дипломної, магістерської) на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини, розміщуючи їх у порядку посилань у тексті роботи.

Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках курсової (дипломної, магістерської), кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої друкується слово “Додаток _____” і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А і т.д.

3. ПОСЛІДОВНІСТЬ НАПИСАННЯ КУСОВОЇ (ДИПЛОМНОЇ, МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Курсова дипломна та магістерська робота мають свою специфіку, їх деталі завжди потрібно узгоджувати з науковим керівником.

Раціональніше організувати роботу над курсовою (дипломною, магістерською) роботою, правильно розподілити свій час, спланувати його, глибоко і своєчасно розробити вибрану тему допоможе *алгоритм написання курсової (дипломної, магістерської) роботи* (рис. 3.1). Він дисциплінує виконавця, лімітує термін, відведений на вибір теми, підбір та аналіз літератури з теми дослідження, вивчення досвіду, проведення експерименту чи анкетування, інтерпретація отриманих даних у вигляді наступних розділів, написання, оформлення і захист курсової (дипломної, магістерської) роботи.

Курсову (дипломну, магістерську) роботу доцільно виконувати в такій послідовності: вибір теми – з’ясування об’єкта і предмета – визначення мети і завдань дослідження – виявлення і відбір літератури з теми, її вивчення – складання попереднього змісту – написання вступу – виклад теорії, організації і методики дослідження – вивчення досвіду роботи, проведення експерименту чи соціологічного опитування – обробка отриманих результатів – виклад результатів власного дослідження – формулювання висновків і рекомендацій – оформлення списку використаних джерел та додатків. Потім

здійснюється літературне й технічне оформлення роботи, її рецензування, підготовка до захисту і захист курсової (дипломної, магістерської) роботи.

Виконання курсової (дипломної, магістерської) роботи організується відповідно до графіка, затвердженого кафедрою та деканатом.

Процес роботи над дослідженням поділяється на три основні етапи:

- підготовчий;
- аналітичний;
- заключний.

Рис. 3.1 Алгоритм написання курсової (дипломної, магістерської) роботи

3.1. Підготовчий етап роботи над курсовою (дипломною, магістерською) роботою

Цей етап починається з *вибору теми* курсової (дипломної, магістерської) роботи, її осмислення та обґрунтування. З переліку тем, запропонованих кафедрою, студент вибирає ту, яка найповніше відповідає його навчально-виробничим інтересам та схильностям. Перевага надається темі, при розробці якої студент може виявити максимум особистої творчості та ініціативи. Разом із керівником необхідно визначити межі розкриття теми та перелік установ, досвід роботи яких буде висвітлюватись у дослідженні. При з'ясуванні *об'єкта, предмета і мети* дослідження необхідно зважати на те, що між ними і темою курсової (дипломної, магістерської) роботи є системні логічні зв'язки. *Об'єктом дослідження* є вся сукупність діяльності людей, що займають відповідне соціальне положення, та умови, в яких ця діяльність здійснюється. *Предметом дослідження* прийнято вважати ту із сторін об'єкту, яка безпосередньо належить вивченню. Таким чином, предмет дослідження є вужчим, ніж об'єкт.

Визначаючи об'єкт, треба знайти відповідь на запитання: що розглядається? Разом з тим предмет визначає аспект розгляду, дає уявлення про зміст розгляду об'єкту дослідження, про те, які нові відношення, властивості, аспекти і функції об'єкта розкриваються. Іншими словами, об'єктом виступає те, що досліджується. А предметом – те, що в цьому об'єкті має наукове пояснення.

Правильне, науково обґрунтоване визначення об'єкта дослідження – це не формальна, а суттєва, змістова наукова акція, зорієнтована на виявлення місця і значення предмета дослідження в більш цілісному і широкому понятті дослідження.

Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також з його кінцевим результатом і шляхом його досягнення. Кінцевий результат дослідження передбачає вирішення студентами проблемної

ситуації, яка відображає суперечність між типовим станом об'єкта дослідження в реальній практиці і вимогами суспільства до його більш ефективного функціонування. Кінцевий результат відображає очікуваний від виконання позитивний ефект, який формується двоступенево: перша частина – у вигляді суспільної корисності; друга – у вигляді конкретної користі віднесеної до основного предмета дослідження.

Наявність поставленої мети дослідження дозволяє визначити *завдання дослідження*, які можуть включати такі складові:

- вирішення певних теоретичних питань, які входять до загальної проблеми дослідження (наприклад, виявлення сутності понять, явищ, процесів, подальше вдосконалення їх вивчення, розробка ознак, рівні функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо);
- всебічне (за необхідності й експериментальне) вивчення практики вирішення даної проблеми, виявлення її типового стану, недоліків і труднощів, їх причин, типових особливостей передового досвіду; таке вивчення дає змогу уточнити, перевірити дані, опубліковані в спеціальних неперіодичних і періодичних виданнях, підняти їх на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі спеціального дослідження;
- обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення даної проблеми;
- експериментальна перевірка запропонованої системи заходів щодо відповідності її критеріям оптимальності, тобто досягнення максимально важливих у відповідних умовах результатів вирішення цієї проблеми при певних затратах часу і зусиль;
- розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у практиці роботи відповідних установ (організацій) фізкультурного руху.

Виконання завдань дослідження неможливе без *ознайомлення з основними літературними (а можливо й архівними) джерелами* з теми

курсвої (дипломної, магістерської) роботи. З метою повного їх виявлення необхідно використовувати різні джерела пошуку: каталоги і картотеки кафедр та бібліотеки вищого навчального закладу, а також провідних наукових бібліотек міста, бібліотечні посібники, прикнижні та пристатейні списки літератури, виноски і посилання в підручниках, монографіях, словниках та ін., покажчики змісту річних комплектів спеціальних періодичних видань.

Під час джерелознавчих пошуків необхідно з'ясувати стан вивченості обраної теми сучасною наукою, щоб не повторювати в роботі загальновідомих істин, конкретніше, точніше визначити напрям та основні розділи свого дослідження.

Бібліографічні виписки джерел краще роботи на каталожних картках, щоб скласти з них робочу картотеку, яка, на відміну від записів у зошиті, зручна тим, що її завжди можна поповнювати новими матеріалами, контролювати повноту добору літератури з кожного розділу курсвої (дипломної, магістерської) роботи, знаходити необхідні записи. Картки можна групувати в будь-якому порядку залежно від мети або періоду роботи над дослідженням.

У початковий період роботи над темою найзручнішою є розстановка карток в єдиному алфавіті прізвищ авторів та назв видань. Можна згрупувати картки в картотеці за основними питаннями, що розкривають зміст теми курсвої (дипломної, магістерської) роботи. Тоді на каталожних роздільниках олівцем пишуть назви основних структурних частин роботи: Вступ, Розділ (його назва), Висновки та ін. Картотека наповнюється картками відповідно до теми розділів і підрозділів, щоб своєчасно звернути увагу на недостатню кількість матеріалу з того чи іншого питання. Доцільно використовувати дублювання карток у різних розділах та підрозділах, якщо в статті або монографії розкрито комплекс питань з теми дослідження.

Картки робочої картотеки використовують для складання списку літератури, тому бібліографічні описи на картках мають бути повними, відповідати вимогам держ. стандарту.

Крім основних відомостей про видання на картках вміщують анотацію, а також шифр документу і назву бібліотеки, в якій він зберігається.

Складену з теми роботи картотеку необхідно дати на перегляд науковому керівникові, який порекомендує праці, котрі треба вивчити в першу чергу, а також які слід виключити з картотеки або включити до неї. Після узгодження з керівником наповнення картотеки встановлюється наявність необхідних видань у бібліотеках вищого навчального закладу та міста. Після цього студент розпочинає їх вивчення, переходячи до другого етапу роботи над дослідженням.

3.2. Аналітичний етап роботи над курсовою (дипломною, магістерською) роботою

Другий етап починається з вивчення та конспектування літератури з теми дослідження. Вивчення літератури треба починати з праць, де проблема відображається в цілому, а потім перейти до вужчих досліджень. Починати ознайомлення з виданням треба з титульного аркуша, з'ясувавши, де, ким, коли воно було видано. Треба переглянути зміст, який розкриває структуру видання, наповнення його розділів, звернутися до передмови, де розкрито призначення видання, завдання, поставлені в ньому автором.

Конспектуючи матеріал, слід постійно пам'ятати тему курсової (дипломної, магістерської) роботи, щоб виписувати тільки те, що має відношення до теми дослідження. Виписувати цитати треба на одну сторону окремих аркушів паперу стандартного розміру, що допомагає краще орієнтуватися в накопиченому матеріалі, систематизувати його за темами і проблемами. Кожна цитата, приклад, цифровий матеріал мають супроводжуватися точним описом джерела з позначенням сторінок, на яких

опубліковано цей матеріал. Застосування так званих розлапкованих цитат, коли думки іншого автора видаються за особисті, розглядається як грубе порушення літературної та наукової етики, кваліфікується як плагіат.

Однак це не означає, що студент зовсім не повинен спиратися на праці інших авторів: чим ширше і різноманітніше коло джерел, які він використовував, тим вищою є теоретична та практична цінність його дослідження.

Після конспектування матеріалу необхідно уточнити структуру курсової (дипломної, магістерської) роботи з урахування специфіки вивченої інформації та підготувати її до викладення в тексті роботи.

Готуючись до **викладення тексту курсової** (дипломної, магістерської) роботи, доцільно ще раз уважно прочитати її назву, що містить проблему, яка повинна бути розкрита. Проаналізований та систематизований матеріал викладається відповідно до змісту у вигляді окремих розділів та підрозділів. Кожний розділ висвітлює самостійне питання, а підрозділ – окрему частину цього питання.

Тема має бути розкрита без пропуску логічних ланок, тому починаючи працювати над розділом, треба відмітити його головну ідею, а також тези кожного підрозділу. Тези необхідно підтверджувати фактами, думками різних авторів, результатами анкетування та експерименту, аналізом конкретного практичного досвіду. Треба уникати безсистемного викладення фактів без достатнього їх осмислення та узагальнення.

Щодо кожного розділу роботи необхідно зробити *резюме* (крім розділу де висвітлюється організація та методика дослідження), на основі яких формулюють висновки до всієї роботи в цілому.

Достовірність висновків загалом **підтверджується вивченням практичного досвіду роботи** конкретних організацій і установ фізкультурного руху, відносно до яких проводиться дослідження. Оперативно і в повному обсязі зібрати практичний матеріал, узагальнити його та систематизувати допоможе оволодіння студентом основними

методами дослідження: спостереженням, експериментом, соціологічним опитуванням (бесідою, анкетуванням, інтерв'ю), математичними методами обробки кількісних даних, методом порівняльного та кореляційного аналізу та ін. Найкращих результатів можна досягти при комплексному використанні цих методів, проте слід мати на увазі, що залежно від особливостей теми дослідження, специфіки предмета і конкретних умов окремі методи можуть набути переважне значення.

Накопичуючи та систематизуючи факти, треба вміти визначити їх достовірність і типовість, найсуттєвіші ознаки для наукової характеристики, аналіз, порівняння. Аналіз зібраних матеріалів слід проводити у сукупності, з урахуванням усіх сторін відповідної сфери діяльності (організації). Порівняльний аналіз допомагає виділити головне, типове в питаннях, що розглядаються, простежити зміни, що сталися у процесах, діяльності або роботі окремих людей (чи організації) протягом останніх років, виявити закономірності, проаналізувати причини труднощів у їх функціонуванні, визначити тенденції та перспективи подальшого розвитку.

Кількісні дані, що ілюструють практичний досвід роботи, можна проаналізувати за методом ранжованого ряду, розподіливши матеріали за роками, звівши їх у статистичні таблиці для порівняння та ін., що дозволить зробити конкретні висновки.

Таким чином, широке використання відомих у науці методів накопичення, вивчення, систематизації фактів та практичного досліді в цілому дасть змогу виконати основне завдання курсового (дипломного, магістерського) дослідження: поєднати різні роз'єднані знання в цілісну систему, вивести певні закономірності, визначити подальші тенденції розвитку теорії та практики відповідної сфери фізкультурного руху.

3.3. *Заключний етап роботи над курсовою (дипломною, магістерською) роботою*

Заключний етап передбачає написання студентом вступу та висновків до курсової (дипломної, магістерської) роботи, оформлення списку літератури та додатків, редагування тексту, його доопрацювання з урахуванням зауважень наукового керівника, підготовка роботи до захисту.

Вступ доцільно писати після того, як написана основна частина курсової (дипломної, магістерської) роботи.

Логічним завершенням курсової, дипломної, магістерської роботи є **висновки**. Головна їх мета – підсумки проведеної роботи. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень. Дуже важливо, щоб вони відповідали поставленим завданням. У висновках необхідно зазначити не тільки те позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, а й недоліки та проблеми практичного функціонування складових фізкультурного руху, наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів.

У практичних рекомендаціях необхідно викласти конкретні рекомендації щодо усунення виявлених під час дослідження проблем та недоліків або вказати можливі шляхи покращення сучасного стану розвитку фізкультурного руху.

Далі подають **список використаної літератури** з дотриманням вимог державного стандарту.

Завершуючи написання курсової (дипломної, магістерської) роботи, необхідно систематизувати ілюстративний матеріал.

Літературне оформлення курсової (дипломної, магістерської) роботи є важливим елементом її використання і одним із багатьох чинників, на які зважає комісія при оцінюванні під час захисту. Передусім звертається увага на змістовний аспект викладу матеріалу (логічність і послідовність, повнота і репрезентативність, тобто широта використання наукових джерел, заальна

грамотність та відповідність стандартам і прийнятним правилам), а також на текст роботи, список літератури і додатки, на зовнішнє оформлення титульного аркуша.

Курсову (дипломну, магістерську) роботу рекомендується виконувати спочатку в чорновому варіанті. Це дозволяє вносити до тексту необхідні зміни і доповнення як з ініціативи самого автора, так і згідно з зауваженнями керівника.

Оформляючи текст роботи, треба знайти час для повторного перегляду першоджерел. Це допоможе побачити все цінне, що було пропущено на початку вивчення теми, наштовхне на цікаві думки, поглибить розуміння проблеми.

Доцільно відкласти текст і повернутися до нього через деякий час, щоб подивитися на роботу очима сторонньої особи. У цей період, коли тема вивчена та викладена, з'являються власні думки, власна оцінка та розуміння проблеми – неодмінна умова поліпшення структури і змісту роботи.

Під час підготовки чернетки слід ретельно відредагувати кожне речення, звернути увагу на вибір необхідних формулювань, які б просто і чітко, коротко й доступно виражали зміст викладених питань. Не треба боятися скорочувати написане – від цього текст тільки виграс.

У курсовій (дипломній, магістерській) роботі необхідно прагнути дотримуватися прийнятої термінології, позначень, умовних скорочень і символів, не рекомендується вживати слова і вирази-штампи, вести виклад від першої особи: “Я спостерігаю”, “Я вважаю”, “Мені здається”, “На мою думку”. Слід уникати в тексті частих повторень слів чи словосполучень.

Чернетку курсової (дипломної, магістерської) роботи треба писати (або друкувати) на окремих аркушах паперу з однієї сторони з полями (приблизно шириною 3-4 см). Недотримання такої вимоги ускладнює внесення автором необхідних змін до тексту, які можна зробити на полях або на зворотному боці аркуша. Тут же можуть бути зроблені зауваження або пропозиції керівником роботи. Бажано не відкладати оформлення чорнового варіанта

роботи на останні дні встановленого терміну. Завдання студента – якомога раніше подати чернетку керівникові. Вважається нормою, коли курсова (дипломна, магістерська) робота переробляється кілька разів.

Після остаточного узгодження чернетки з керівником можна оформляти чистовий варіант. Перед тим як віддрукувати з чернетки курсову (дипломну, магістерську) роботу, її слід старанно ще раз перевірити, уточнити назви розділів, підрозділів, таблиць, рисунків, послідовність розміщення матеріалу, звірити цифрові дані, обґрунтованість і чіткість формулювань висновків та рекомендацій.

3.4. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ (ДИПЛОМНОЇ, МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Курсова (дипломна, магістерська) робота друкується та подається в Державну екзаменаційну комісію у двох примірниках, з рецензією провідного спеціаліста чи практика та відгуком наукового керівника.

Захист курсової роботи проводиться відповідно до графіка, затвердженого кафедрою, в присутності комісії у складі керівника та двох-трьох членів кафедри. Захист дипломної (магістерської) роботи відбувається на відкритому засіданні Державної екзаменаційної комісії та регламентується “Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах” [2].

До захисту дипломних (магістерських) робіт допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану. Списки студентів, допущених до захисту дипломних (магістерських) робіт, подаються в Державну екзаменаційну комісію деканатом факультету.

Процедура захисту курсової (дипломної, магістерської) роботи включає:

- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до автора;

- оголошення відгуку наукового керівника та рецензента або їх виступи;
- заключне слово студента;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Вступне слово необхідно підготувати заздалегідь у формі виступу, в якому доцільно висвітлити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях; з якими труднощами довелось зіткнутися в процесі дослідження, які положення не знайшли підтвердження. Доповідь студента не повинна перевищувати от 10 до 15 хвилин.

Для кращого сприймання присутніми матеріалу свою доповідь слід супроводжувати таблицями, рисунками з використанням сучасних технічних засобів.

Під час захисту курсової (дипломної, магістерської) роботи студент зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження у відгуках та рецензіях, а також у виступах на захисті. Захист дипломної (магістерської) роботи фіксується в протоколі Державної екзаменаційної комісії.

Студент, який на захисті дипломної (магістерської) роботи отримав незадовільну оцінку, відраховується з вищого навчального закладу і йому видається академічна довідка.

Коли захист дипломної (магістерської) роботи визнається незадовільним, державна комісія встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою.

Студент, який не склав державного іспиту або не захистив дипломної (магістерської) роботи, допускається до повторного складання державних екзаменів чи захисту дипломної (магістерської) роботи протягом трьох років після закінчення вищого навчального закладу.

Студентам, які не склали державні екзамени або не захищали дипломну (магістерську) роботу з поважної причини (документально підтвердженої ректором вищого навчального закладу), може бути продовжений строк навчання до наступного терміну роботи державної комісії зі складанням державних екзаменів чи захистом дипломних (магістерських) робіт, але не більше одного року.

Студенти, які виявили особливі здібності до наукової творчості, захистили дипломну (магістерську) роботу на "відмінно", мають публікації, є учасниками конкурсів студентських наукових робіт, можуть бути рекомендовані державною комісією до вступу в магістратуру (аспірантуру).

Кращі роботи можна рекомендувати на конкурси студентських робіт, а також до друку в студентських збірниках. Курсові, дипломні та магістерські роботи подаються на конкурси, коли вони являють собою розробки, проведені студентами в процесі навчання, і отримані в них результати опубліковані, впроваджені в практику або в навчальний процес. При цьому учасниками конкурсу можуть бути студенти поточного навчального року або ті, хто закінчив ВНЗ у поточному навчальному році.

4. КЕРІВНИЦТВО КУРСОВИМИ (ДИПЛОМНИМИ, МАГІСТЕРСЬКИМИ) РОБОТАМИ

Керівництво курсовими (дипломними, магістерськими) роботами доручають кваліфікованим викладачам (професорам, доцентам) вузу.

Обов'язки наукового керівника курсової (дипломної, магістерської) роботи:

- надавати допомогу у виборі теми, розробці змісту курсової (дипломної, магістерської) роботи; доборі літератури, методології та методів дослідження та ін.;
- аналізувати зміст роботи, висновки і результати дослідження;
- визначати поетапні терміни виконання роботи;

- контролювати виконання курсової (дипломної, магістерської) роботи;
- доповідати на засіданні кафедри про виконання та завершення роботи;
- дати відгук на роботу.

Автор дипломної (магістерської) роботи повинен отримати на неї письмовий відгук керівника та рецензію від провідного спеціаліста або працівника закладу, де проводився експеримент чи вивчався практичний досвід.

Відгук наукового керівника дипломної (магістерської) роботи пишеться (друкується) в двох примірниках у довільній формі. У ньому визначають:

- актуальність теми;
- ступінь наукового і практичного значення праці;
- рівень підготовки дипломанта (магістранта) до виконання професійних обов'язків;
- ступінь самостійності у виконанні дипломної роботи;
- новизну поставлених питань та оригінальність їх вирішення;
- вміння використовувати літературу;
- ступінь оволодіння методами дослідження;
- повноту та якість розробки теми;
- логічність, послідовність, аргументованість, літературну грамотність викладення матеріалу;
- можливість практичного застосування дипломної (магістерської) роботи або окремих її частин;
- висновок про те, якою мірою вона відповідає вимогам, що ставляться перед кваліфікаційними роботами.

Рецензію на дипломну (магістерську) роботу надає фахівець-практик відповідної кваліфікації. Вона теж складається в довільній формі, може

висвітлювати ті ж питання, що й відгук керівника. Особливу увагу в ній слід звернути на таке:

- актуальність теми;
- вміння застосовувати теоретичні знання для вирішення конкретних практичних завдань;
- наявність у роботі особистих пропозицій і рекомендацій, їх новизна, перспективність, практична цінність;
- достовірність результатів і обґрунтованість висновків дипломника (магістранта);
- стиль викладу та оформлення роботи;
- недоліки роботи.

Рецензент, як і науковий керівник, оцінює дипломну (магістерську) роботу за чотирибальною системою. Рецензію можна й не завершувати оцінкою, якщо остання впливає зі змісту відгуку або рецензії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України “Про вищу освіту” – К., 2002
2. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України // Як здобути вищу освіту: Права та гарантії.-К.: Четверта хвиля, 1998.- 84с.
3. Положение о курсовой, дипломной и квалификационной работах по специальности 6.0102 “Физическое воспитание и спорт”. В.Л. Соболев, Т.В. Лахманюк. – К.: Олимпийская литература, 1996. – 28с.
4. Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів. – К.- 1992р.
5. Артемчук Г.І., Курило В.М., Кочергин М.П. Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посібн. для студентів та викл. вищ. навч. закл. – К.: Форум, 2000 – 271с.
6. Довідник здобувача наукового ступеня. Збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації / Упорядник Ю.І. Цеков. – К.: Редакція “Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України”, 1999. – 64с.
7. Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А. Основы научных исследований: Уч. пособие / Под ред. А. А. Лудченко. -К.: О-во «Знання», КОО, 2000.- С.114.
8. Номенклатурная документация образования учреждения: канцелярская, уч.-восп. работа; кадры //Автор-сост. Г.Л. Фрише. – М.: Уц “Перспектива”, 2001 – 192с.
9. О методах исследования проблем физкультурного образования (лекция для студентов)ГЦОЛИФК:- М., 1975.- С. 45.
10. Переверзин И.И., Кутепов М.Е., Кузин В.В. Методика исследования проблем управления физической культурой и спортом: Метод. разработка. –М., 1989.- С.48.
11. Рабочая книга социолога.// Осн. ред. Г.В. Осипова. - М.: Изд-во «Наука», 1976.-С.510.
12. В.М. Шейко, Н.М. Кушнарченко Організація та методика науково-дослідницької діяльності – К.: “Знання – Прес” – 2002 – С.295

Національний університет фізичного виховання і спорту України
факультет олімпійського та професійного спорту
кафедра гуманітарних і соціально-економічних дисциплін

Бохорова

Оксана Володимирівна

студентка IV курсу, 114 група

**ПРОФЕСІЙНА АДАПТАЦІЯ МЕНЕДЖЕРА З ФІЗИЧЕСКОГО
ВИХОВАННЯ І СПОРТА ДО СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ УМОВ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

Дипломна робота зі спеціальності “менеджмент та маркетинг фізичного
виховання і спорту”

Науковий керівник:

ЛИСЕНКО И. А.,

кандидат наук з фізичного виховання і спорту,

старший викладач

Київ-2003

Національний університет фізичного виховання і спорту України
факультет олімпійського та професійного спорту
кафедра легкої атлетики
кафедра гуманітарних і соціально-економічних дисциплін

Іванишів

Василь Васильович

студент IV курсу, 112 група
спеціалізація: легка атлетика

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ФАХІВЦІВ З ЛЕГКОЇ
АТЛЕТИКИ**

Дипломна робота з дисципліни
«Теорія і методика викладання обраного виду спорту»

Науковий керівник:

Лисенко І.А.,

кандидат наук з фізичного виховання і
спорту, старший викладач

Науковий керівник:

Коробенко В.А. викладач

З М І С Т

	Стор.
ВСТУП	4
Розділ 1. ПЛАНУВАННЯ: ЗМІСТ І ПРИЗНАЧЕННЯ	8
1.1. Планування як функція менеджменту	11
1.2. Види і принципи планування	12
1.3. Особливості стратегічного планування	15
1.4. Бізнес-план: загальна характеристика	19
Висновок	25
Розділ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	28
2.1. Організація досліджень	28
2.2. Методи дослідження	29
Розділ 3. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ПРОЦЕСУ ПЛАНУВАННЯ У ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ, ЩО РОЗВИВАЮТЬ БОКС	33
3.1. Фактори і причини, що впливають на ефективність планування і його здійснення у фізкультурно-спортивній організації	36
Висновок	41
Розділ 4. МЕТОДИ ПЛАНУВАННЯ В СИСТЕМІ КЕРУВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ	43
4.1. Бюджет	44
4.2. Програмні методи	45
4.3. Сіткове планування	46
ВИСНОВОК	47
ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	48
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	53
ДОДАТКИ	57

Національний університет фізичного виховання і спорту України
факультет олімпійського та професійного спорту
кафедра _____

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні кафедри
протокол № _____

від «___» _____ 20__ р.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА ОСОБИСТОГО ПЛАНУ – ЗАВДАННЯ
на виконання курсової (дипломної, магістерської) роботи з теми

Виконавець _____
(П.І.Б., факультет, курс, спеціалізація)

Керівник _____
(П.І.Б., наукова ступінь, вчене звання)

№ п/п	Розділи роботи	Зміст роботи	Термін виконання	Позначка про виконання (підпис керівника)
1.	Вибір та обґрунтування теми	Визначення актуальності, новизни та практичної значимості. Постановка мети і завдань дослідження. Визначення предмета, об'єкта і методів дослідження	15.09 – 16.10	
2.	Вивчення літератури і документів	Робота з каталогами, довідковими виданнями, складання картотеки, читання і конспектування літератури з теми. Складання переліку необхідних документів	16.10 – 20.12	
3.	Оволодіння методикою дослідження	Підбір та опис методів дослідження, способів обробки первинної інформації. Розробка дослідницького інструментарію і його тиражування	07.01-25.03	
4.	Організація і проведення власного дослідження	Вибір конкретних об'єктів для проведення власних досліджень. Узгодження питань	10.09-20.09	

		організації дослідження (час, місце, контингент і т.п.) на об'єкті. Підготовка обстежуваних і т.д.		
5.	Обробка отриманих даних	Перевірка інструментарію на точність, повноту і якість заповнення. Складання зведених таблиць. Опис методів математичної обробки даних. Організація обробки даних. Складання переліку аналітичних таблиць та рисунків	25.09-30.04	
6.	Написання та представлення на кафедрі роботи за схемою: а) програма дослідження б) огляд літератури в) результати дослідження (розділи, висновки, практичні рекомендації, список літератури, додатка)	Зразковий обсяг - ___ стор. —“— —“—	15.02 20.04 05.05	
7.	Остаточний варіант роботи	Загальний обсяг - ___ стор.	16.05	
8.	Друкування, оформлення та представлення курсової (дипломної, магістерської) роботи до захисту	Вичитування тексту, перевірка цифрових даних, рисунків, таблиць, організація рецензування і т.д.	25.05	
9.	Підготовка доповіді і слайдів до захисту	Обсяг доповіді (___ стор.), кількість і характер слайдів	27.05	

Студент - виконавець

(підпис)

_____

Керівник роботи

(підпис)

_____

*План-завдання розраховано на виконання курсової (дипломної, магістерської роботи) у дворічний термін навчання.